

**ДИНАМІКА СТИХІЙНИХ МЕТЕОРОЛОГІЧНИХ ЯВИЩ В УКРАЇНІ***Запорізька державна інженерна академія, кафедра ПЕОП*

Клімат є однією зі складових природних ресурсів, від якої залежить рівень соціально-економічного розвитку, стан навколишнього середовища, життєдіяльність людини. Особливості географічного положення України, синоптичних процесів і різноманітність кліматичних умов сприяють частому виникненню стихійних метеорологічних явищ (СМЯ) і створюють складність розподілу їх у просторі та часі.

Стихійні метеорологічні явища у більшості випадків наносять матеріальний збиток та можуть призводити до загибелі людей. За останні роки у зв'язку зі значними флуктуаціями клімату частота екстремального стану погоди збільшилася. СМЯ, зазвичай, спостерігаються у комплексі, що значно підсилює їх негативний вплив. До того ж для кожного місяця, сезону, періоду і року характерний свій тип стихійного явища або їх комплекс, зумовлений аномальними циркуляційними процесами в атмосфері та метеорологічними умовами.

Важливим є аналіз тенденції СМЯ для прогнозування їх подальшого розвитку на території України. Дослідження проводились за період 1986-2013 роки, з виділенням останнього періоду з 2009 по 2013 рр. За даними статистики, в останній період (2009-2013рр.) кількість СМЯ збільшилась. Переважаючими є дуже сильний дощ (268 випадків), сильний вітер (87 випадків), а також сильний туман (143 випадки). Загалом за 2009 -2013 рр. спостерігалось – 779 випадків СМЯ, які охопили 2281 населений пункт.

Найбільш розповсюдженим стихійним метеорологічним явищем в Україні є дуже сильний дощ. Він зумовлює катастрофічні зливи, селі, повені, затоплює значну територію сільськогосподарських угідь, помешкання і промислові приміщення, в окремих випадках призводить до людських жертв і великих матеріальних збитків.

За розглянутий період відмічено 1335 випадків такого дощу, або 44 % від всієї кількості СМЯ, що спостерігалися в Україні, у тому числі за 2009 – 2013 рр. 268 випадків. У середньому щорічно реєструється 53 випадки дуже сильного дощу. За досліджуваний період це явище спостерігалось в 3712 пунктах, що становить 53% від загальної кількості пунктів, де вони відмічались, тобто у середньому щорічно дуже сильний дощ буває в 148 пунктах, а в 2009 – 2013 рр. вони спостерігались у 1242 пунктах.

Особливо значних збитків різним галузям економіки (транспорту, комунальному господарству, сільськогосподарському виробництву і т. ін.) завдає тривалий дощ (впродовж 1–3 діб) з кількістю опадів 100 мм і більше. Тривалий дощ супроводжується підтопленням території, розмиванням ґрунту, змиванням і затопленням посівів, залізничного полотна, знесенням мостів, греблі та інших споруд. За 2009 – 2010 рр. зафіксовано 16 випадків тривалого дощу з кількістю опадів 100 мм і більше. Його повторюваність та інтенсивність з року в рік значно змінюється.

Сильний дощ супроводжує випадання крупного граду, який завдає значних збитків сільськогосподарському виробництву, знищуючи посіви, сади, виноградники. За досліджуваний період крупний град зареєстровано у 131 випадку, що становить 4% від загальної кількості СМЯ та 9% від кількості сильного дощу. У середньому за рік відмічається 5 випадків крупного граду. Він спостерігався у 287 пунктах 21 області.

Отримані результати свідчать про те, що за останні роки відмічається тенденція до збільшення частоти стихійних метеорологічних явищ на території України, що пов'язано з глобальними змінами великомасштабної циркуляції атмосфери. Дослідження їх тенденції та найхарактерніших проявів дозволять розробити відповідні заходи безпеки, за допомогою яких можна буде попередити або зменшити негативні наслідки.